

Степанов О.Д.

Методичні рекомендації для самостійних занять з навчальної дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для здобувачів вищої освіти спеціальності 211 – „Ветеринарна медицина”

Методичні рекомендації для самостійних занять з навчальної дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для здобувачів вищої освіти спеціальності 211 – „Ветеринарна медицина” / О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2018. – 32 с.

У методичних рекомендаціях викладено теми, які згідно Робочої програми з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” винесені на самостійне ознайомлення та вивчення. Розкриття кожної теми починається з її змісту, після цього наводяться питання для самоперевірки а також рекомендована література.

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра ветеринарного акушерства, внутрішньої
патології та хірургії

**Методичні рекомендації для самостій-
них занять з навчальної дисципліни
„Оперативна хірургія, топографічна ана-
томія з основами анестезіології” для здо-
бувачів вищої освіти спеціальності 211 –
„Ветеринарна медицина”**

м. Кам'янець-Подільський
2018

УДК 619:617 (07)
ББК 48.75

Укладач: Степанов Олександр Дмитрович, кандидат ветеринарних наук, доцент.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Подільського державного аграрно-технічного університету (протокол № 9 від 21.11.2018 року).

Рецензенти:

Слюсар Надія Василівна кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри мікробіології, фармакології та гігієни тварин ПДАТУ;

Павліковський Василь Анатолійович в.о. начальника Кам'янець-Подільського міськрайонного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Кам'янець-Подільському районі Хмельницької області.

Методичні рекомендації для самостійних занять з навчальної дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для здобувачів вищої освіти спеціальності 211 – „Ветеринарна медицина” / О.Д. Степанов. – Кам'янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2018. – 32 с.

У методичних рекомендаціях викладено теми, які згідно Робочої програми з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” винесені на самостійне ознайомлення та вивчення. Розкриття кожної теми починається з її змісту, після цього наводяться питання для самоперевірки а також рекомендована література.

ВСТУП

Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології є однією із базових клінічних дисциплін при підготовці ветеринарних лікарів. Її роль важко переоцінити, оскільки вона дає знання і навички, що дозволяють надавати ефективну допомогу тваринам при різних патологічних станах.

Проте, для виконання хірургічної роботи необхідно мати високу теоретичну підготовку і вміти використовувати свої знання на практиці.

Важливою складовою навчального процесу з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” є самостійна робота студента. Згідно робочої програми на неї відведено значну кількість тем, з якими студент повинен ознайомитися або ж додатково вивчити.

Частина відведених для самостійної роботи матеріалів присвячені темам, що входять до лекційного курсу або ж лабораторно-практичних занять. Проте, вони містять додаткові відомості і більш глибоко інформують студента по питаннях, на яких викладач не має можливості зупинитися проводячи заняття. Як правило, в основних підручниках ці теми також розкриті недостатньо.

У зв'язку з цим, самостійно опрацьовуючи кожну тему, студент збагачує себе додатковими необхідними для його фахової підготовки знаннями. Це дає можливість йому глибше вивчити навчальну дисципліну, розширити діапазон своїх знань з хірургії, а отже, краще підготувати себе до майбутньої професійної діяльності.

Згідно Робочої програми з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” самостійна робота охоплює 20 навчальних тем.

Тема 1. Загальні відомості про оперативну хірургію та топографічну анатомію. Вчення про хірургічну операцію

Мета: ознайомитися з історією розвитку ветеринарної хірургії та топографічної анатомії, вченими, які внесли найбільший внесок в розвиток цих наук та досягненнями провідних вітчизняних хірургів.

Зміст теми

1. Історія і основоположники ветеринарної хірургії.
2. Головні віхи в історії розвитку топографічної анатомії.
3. Роль М.І. Пирогова у розвитку топографічної анатомії.
4. Принцип фізіологічного відношення до органу, як частини цілого організму.
5. Вибір раціонального методу операцій.
6. Лікувальна та економічна ефективність операцій.

Питання для самоперевірки

Кого можна вважати найдавнішими хірургами?

Хто вважається родоначальником ветеринарії?

Для чого були відкриті худоболікувальні училища в Росії?

В яких навчальних закладах були відкриті перші ветеринарні відділення?

В яких вузах України є найвагоміші школи ветеринарних хірургів?

Ким була створена вітчизняна наука топографічна анатомія?

Хто з вчених вніс найбільший вклад в вивчення топографічної анатомії?

Що необхідно приймати до уваги при виконанні оперативного втручання з точки зору його фізіологічності?

Що необхідно врахувати при прийнятті рішення про

оперативне втручання?

Які інструменти входять до складу малого хірургічного набору?

Для яких оперативних втручань застосовують великий і малий хірургічний набори?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Тестові завдання

1) Вперше описав перев'язування кровоточивої судини:

- А) Цельс;
- Б) Гіппократ;
- В) Гален;
- Г) Апісірта

2) Кого називають основоположником ветеринарної медицини:

- А) Цельса;
- Б) Гіппократа;
- В) Галена;
- Г) Апісірту.

3) Автор трактату «Канон лікарського мистецтва»:

- А) Цельс;
- Б) Гіппократ;
- В) Гален;
- Г) Авіцена.

4) Вчений, який в своїй праці вперше описав використання лещат для кастрації жеребців?

- А) Цельс;

- Б) Гіппократ;
- В) Маго із Карфагену;
- Г) Апісірта.

5) Початок анатомічного періоду розвитку хірургії пов'язаний з роботою:

- А) Левенгука;
- Б) Везалія;
- В) Биша;
- Г) Гарвея.

6) Рік, в якому Лістер виклав вчення про ранову інфекцію:

- А) 1789;
- Б) 1835;
- В) 1851;
- В) 1867.

7) Рік заснування Вищої ветеринарної школи в Харкові:

- А) 1789;
- Б) 1835;
- В) 1851;
- В) 1867.

8) Рік відкриття Харківського ветеринарного інституту:

- А) 1789;
- Б) 1835;
- В) 1851;
- В) 1867.

9) Підручник «Оперативна хірургія домашніх тварин» написав професор:

- А) В.К. Чубар;
- Б) С.І. Братюха;
- В) В.Б. Борисевич;
- Г) І.І. Магда.

10. Топографічна анатомія, як наука була створена:

- А) Земмельвейсом;

- Б) Бишем;
- В) Суботіним;
- Г) М.І. Пироговим.

Завдання: Підготувати і захистити презентацію.

Форма виконання: презентація на переносному носію інформації.

Оцінка за виконання: визначена кількість балів

Термін виконання: 1 неділя.

Тема 2. Фіксація тварин

Мета: засвоїти правила безпечного поводження з тваринами а також способи їх фіксації у стоячому та лежачому положенні, з використанням інструментальних засобів та фармакологічних препаратів.

Зміст теми

1. Профілактика травматизму при поводженні з тваринами.
2. Принципи фіксації тварин.
3. Основи фіксації диких тварин.
4. Застосування фармакологічних засобів заспокоєння та знерухомлення тварин при масових операціях і обробках.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа,

1993. – 199 с.

Власенко В.М. Ветеринарна анестезіологія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – Біла Церква, 2000. – 335 с.

Питання для самоперевірки

Які травматичні ушкодження можуть бути пов'язані з фіксацією тварин?

Які заходи профілактики травматизму застосовують при фіксації тварин?

Що необхідно враховувати при виборі способу фіксації тварини?

До яких груп засобів премедикації належать препарати, що їх застосовують при фіксації тварин?

Які із засобів седативної премедикації застосовують при фіксації тварин?

З якою метою застосовують транквілізатори при фіксації тварин?

Які засоби застосовують для ловлі хутрових звірів?

Як фіксують лисиць і песців?

Як фіксують щелепи у норок і соболів?

Як фіксують нутрії?

Що застосовують для фіксації великих диких тварин?

Як відволікають увагу у злої дикої тварини при фіксації?

З якою метою застосовують металеву сітку при фіксації дрібних диких тварин?

Тестові завдання

1) Для заспокоєння при фіксації коней застосовують:

А) тіопентал натрію;

Б) дитилін;

В) ксилазин;

Г) барбаміл.

2) Капцунг одягають на морду:

А) свиням;

- Б) коням;
- В) коровам;
- Г) віслюкам.

3) При повалі коней за способом Решетняка починають з фіксації:

- А) лівої тазової кінівки;
- Б) правої тазової кінцівки;
- В) грудних кінцівок;
- Г) тазових кінцівок.

4) При виконанні російського способу повалу повальний ремінь обводять навколо:

- А) тазової кінцівки;
- Б) грудної кінцівки;
- В) живота;
- Г) грудей.

5) Для фіксації комолих корів використовують спосіб повалу:

- А) Гесса;
- Б) Решетняка;
- В) російський;
- Г) італійський.

6) Для фіксації великої рогатої худоби використовують носові щипці конструкції:

- А) Бурдіццо;
- Б) Гармса;
- В) Телятникова;
- Г) Ханіна.

7) Для фіксації свиней закрутку накладають на:

- А) верхню щелепу;
- Б) нижню щелепу;
- В) вухо;
- Г) кінцівку.

8) При фіксації собак та котів у якості заспокійливого застосовують:

- А) хлоралгідрат;
- Б) етиловий алкоголь;

Г) ксилазин;

Д) дитилін.

9) При фіксації собак та котів у якості заспокійливого застосовують:

А) хлоралгідрат;

Б) етиловий алкоголь;

Г) ксилазин;

Д) дитилін.

10) При виконанні якого способу повалу повальний ремінь обводять навколо рогів тварини:

А) Гесса;

Б) Решетняка;

В) російський;

Г) італійський.

Завдання: Підготувати і захистити презентацію.

Форма виконання: презентація на переносному носію інформації.

Оцінка за виконання: визначена кількість балів

Термін виконання: 1 неділя.

Тема 3. Профілактика хірургічної інфекції

Мета: оволодіти асептико-антисептичними методами підготовки до операції рук хірурга, операційного поля, інструментів, шовного матеріалу та хірургічної білизни.

Зміст теми

1. Поняття про хірургічну інфекцію.
2. Джерела та збудники хірургічної інфекції.
3. Розвиток вчення про асептику та антисептику.
4. Сучасна суть асептики та антисептики.
5. Організація асептико-антисептичних міроприємств

загального плану при проведенні хірургічних операцій.

6. Розчини, які використовують для знезараження шкіри та слизових оболонок.

7. Стерилізація виробів з гуми.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.

Степанов О.Д. Асептика та антисептика: методичні рекомендації з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів напряму підготовки: 6.110101 – “Ветеринарна медицина”/ О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2015. – 92 с.

Степанов О.Д. Організація роботи в операційній: методичні рекомендації з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів напряму підготовки: 6.110101 – “Ветеринарна медицина”/ О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2015. – 48 с.

Питання для самоперевірки

Яку інфекцію відносять до хірургічної?

Які особливості має хірургічна інфекція?

Які є види хірургічної інфекції?

У чому суть профілактики екзогенної і ендогенної хірургічної інфекції?

Які мікроби викликають розвиток хірургічної інфекції?

Які засоби попередження інфекції використовували стародавні вчені?

Який дослідник ввів поняття „антисептика” в хірургію.
Роль М.І. Пирогова, І. Земмельвейса і Л. Пастера в розвитку вчення про антисептику.

Який засіб Д. Лістер запропонував застосовувати хірургам для боротьби з хірургічною інфекцією?

Роль Т. Більрота в розвитку асептики.

Що являє собою асептика і антисептика?

Які асептико-антисептичні міроприємства загального плану необхідні при проведенні хірургічних операцій?

Які розчини хімічних антисептиків використовують для знезараження шкіри, кон'юнктиви ока, слизової ротової порожнини, піхви та прямої кишки?

Які розчини хімічних антисептиків використовують для знезараження слизової ротової і носової порожнини?

Ситуаційні завдання

1. Лікарю необхідно було прооперувати корову з флегмоною і двох кабанчиків з пупковою й п а х в и і ш о - м о ш о і ж о в о і о грижами. Він простерилізував два комплекти інструментів. Спочатку лікар розітнув флегмону в корови, а потім виконав грижорозтин. Оцініть дії лікаря.

2. Перед закінченням робочого дня лікар склав план роботи на наступний день: ранком - ректальне дослідження 25 корів, а після обіду - кастрація кнурців. Чи правильно складений план роботи?

3. У центрі операційного поля знаходиться абсцес, що прорвав. Як у такому випадку слід готувати операційне поле?

4. Лікар помив руки 0,5 %-ним розчином аміаку, струсив з поверхні шкіри краплини розчину й протер ватними кульками, просоченими йодованим спиртом (1:1000). Які помилки допустив лікар при підготовці рук?

5. Готуючись до кастрації жеребців, лікар профламбував щипці Занда протягом 2 хв. Чи правильні його дії?

6. Інструменти, призначені для кастрації свинок, лікар

занурив у 5 %-ний спиртовий розчин йоду на 25 хв. Чи правильно зробив лікар?

7. Для стерилізації інструментів кип'ятінням лікар приготував 1 %-ний розчин натрію карбонату на проточній воді й вилив його в стерилізатор. Потім на сітку склав скальпелі, ножиці, голкотримачі, хірургічні голки й занурив їх у стерилізатор. Інструменти лікар кип'ятив протягом 10 хв. Виправте помилки лікаря.

8. Після операції при гнійному процесі хірургічні інструменти фельдшер ретельно промив проточною водою, потім йоржиком у розчині прального порошку, обполоснув водою й поклав у стерилізатор для кип'ятіння. Інструменти він стерилізував у дистильованій воді протягом 30 хв. Які помилки допустив фельдшер?

9. У бікс в певному порядку склали перев'язувальний матеріал і хірургічну білизну, призначену для стерилізації. Поклали бікс в автоклав і автоклавували протягом 30 хв під тиском пари 1,5 атм. Після закінчення стерилізації пару випустили, білизну висушили, бікси витягли і занесли в операційну. Чи все було виконано правильно?

10. Лікар намотав шовк на скляні палички й занурив на 15 хв у 0,5 %-ний розчин аміаку, а потім на 15 хв у 2 %-ний водний розчин формальдегіду. Чи правильні дії лікаря?

Завдання: Підготувати і захистити презентацію.

Форма виконання: презентація на переносному носію інформації.

Оцінка за виконання: визначена кількість балів.

Термін виконання: 1 неділя.

Тема 4. Ін'єкції, вливання, пункції, кровопускання

Мета: ознайомитися з технічними особливостями різних видів ін'єкцій та вливань а також пункцій і кровопускань.

Зміст теми

1. Техніка виконання внутрішньотестикулярних ін'єкцій.
2. Техніка виконання внутрішньосиновіальних ін'єкцій.
3. Техніка виконання внутрішньосерцевих ін'єкцій.
4. Кровопускання.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.

Дидактичний матеріал для лабораторно-практичного заняття з дисципліни: «Оперативна хірургія з основами топографічної анатомії, анестезіологія» на тему: «Ін'єкції, вливання, пункції, кровопускання» для студентів 2 СТН та 3 курсу спеціальності: 7.130501 – «Ветеринарна медицина» / О.Д. Степанов. – Кам'янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2009. – 32 с.

Питання для самоперевірки

У яких випадках застосовують внутрішньотестикулярні ін'єкції?

Яким тваринам застосовують внутрішньотестикулярні

ін'єкції?

Як виконують внутрішньосиновіальні ін'єкції в суглоби, сухожилкові піхви, підшкірні та глибокі бурси?

У яких випадках застосовують внутрішньосерцеві ін'єкції?

В якому місці і на яку глибину вколюють голку при внутрішньосерцевій ін'єкції?

Як саме вводять голку при внутрішньосерцевій ін'єкції?

Які є показання до кровопускань?

З якої судини виконують кровопускання у коней, великої і дрібної рогатої худоби?

Яку кількість крові беруть на 1 кг маси тіла тварини?

Як беруть невелику кількість крові у свиней?

Як беруть велику кількість крові у свині?

Як беруть кров у птахів?

Які одноразові дози крові випускають з лікувальною метою у різних видів тварин і птахів?

Тестові завдання

1) При необхідності гіпертонічний розчин ін'єктують:

- А) підшкірно;
- Б) внутрішньом'язово;
- В) внутрішньовенно;
- Г) внутрішньочеревно.

2) Олійні розчини не можна вводити:

- А) підшкірно;
- Б) внутрішньом'язово;
- В) внутрішньовенно;
- Г) внутрішньочеревно.

3)

Тема 5. Наркоз

Зміст теми

1. Значення знеболювання при операціях на тваринах.
2. Больова чутливість тканин в окремих ділянках тіла тварин.
3. Значення усунення больового синдрому у профілактиці ускладнень під час і після операцій, а також для запобігання зниженню продуктивності сільськогосподарських тварин.
4. Короткий нарис історії знеболювання.

Питання для самоперевірки

З якою метою виконують знеболювання при хірургічному оперуванні?

Які тканини тіла тварини є найбільш чутливими до болю?

Як ефективність знеболювання під час операції впливає на її перебіг та стан тварини в післяопераційний період?

Які засоби лікарі застосовували з метою знеболювання в давнину?

Який газ був використаний найперше для інгаляційного наркозу?

Які дослідники впроваджували ефірний наркоз?

Рекомендована література

Власенко В.М. Ветеринарна анестезіологія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – Біла Церква, 2000. – 335 с.

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Тема 6. Місцеве знеболювання

Зміст теми

1. Засоби, що посилюють і подовжують дію місцево-анестезувальних речовин.
2. Механізм розвитку анестезії.
3. Премедикація при місцевій анестезії.
4. Діагностичне і лікувальне значення місцевої анестезії.
5. Новокаїн, як засіб патогенетичної терапії.

Питання для самоперевірки

В якому році був отриманий новокаїн?

Який механізм дії місцевих анестетиків?

Які речовини додають до розчинів анестетиків з метою посилення їхньої дії?

Які розчини анестетиків застосовують з метою тривалої анестезії?

Який вплив здійснюють місцевоанестезуючі препарати на процеси поляризації та деполяризації мембран?

Препарати яких груп засобів премедикації застосовують при місцевій анестезії?

Як за допомогою місцевоанестезуючих засобів встановлюють причину кульгавості тварини?

Яку дію новокаїнова блокада має на центральну нервову систему?

У чому суть патогенетичної терапії?

Розчини новокаїну якої концентрації використовують з метою патогенетичної терапії?

Рекомендована література

Власенко В.М. Ветеринарна анестезіологія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – Біла Церква, 2000. – 335 с.

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами то-

пографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Степанов О.Д. Регіонарна анестезія у великої рогатої худоби: методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини та лікарів ветеринарної медицини / О.Д. Степанов. – Кам'янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2007. – 36 с.

Тема 7. Роз'єднання та з'єднання тканин

Зміст теми

1. Інструменти для роз'єднання тканин.
2. Поняття про раціональний розріз.
3. Види розрізів: за формою, напрямком, глибиною.
4. Роз'єднання кісткової тканини.
5. Видалення пухлин.
6. Характеристика швів за призначенням.
7. Спеціальні шви.

Питання для самоперевірки

Які інструменти потрібні для роз'єднання м'яких тканин і кісток?

Яким вимогам повинні відповідати раціональні розрізи?

Розрізи якої форми застосовують?

В яких випадках застосовують одномоментні багатопшарові розрізи?

Як виконують пошарові розрізи?

Як виконують остеотомію?

Як виконують трепанацію?

Як видаляють підшкірні доброякісні новоутворення?

Як виконують екстирпацію злоякісних новоутворень?

Як поділяються шви залежно від виду з'єднуваних тканин?

Особливості накладання судинних швів.

Особливості накладання швів на нерви.
Які сухожилкові шви застосовують?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.

Степанов О.Д. Організація роботи в операційній: методичні рекомендації з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів напрямку підготовки: 6.110101 – “Ветеринарна медицина”/ О.Д. Степанов. – Кам'янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2015. – 48 с.

Тема 8. Види кровотеч та способи їх зупинки

Зміст теми

1. Лікарські засоби, які застосовують для профілактики кровотеч.
2. Лікарські засоби, які застосовують з метою зупинки кровотеч.
3. Надання тваринам допомоги при втраті крові.
4. Застосування лікарських рослин з гемостатичною метою.

Питання для самоперевірки

Які лікарські препарати застосовують для профілактики

ки кровотеч?

З якою метою перед операцією тварині вводять сироватку крові або виконують переливання сумісної крові?

Які препарати застосовують з метою зупинки кровотечі?

Якими лікарськими засобами компенсують втрату крові тварині?

Які препарати використовують в якості кровозамінників?

Які лікарські рослини використовують з гемостатичною метою?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Тема 9. Елементи пластичних операцій

Зміст теми

1. Види пластики: аутопластика, гомопластика, гетеропластика, алопластика.

2. Поняття про біологічну сумісність тканин при гомо- і гетеропластиці.

3. Подолання тканинної несумісності.

4. Закриття дефектів з використанням алопластичних матеріалів.

Питання для самоперевірки

У чому суть аутопластики?

У чому суть гомопластики?

У чому суть гетеропластики?

У чому суть алопластики?

Причина біологічної несумісності при гомо- і гетеропластиці.

Застосування гомопластики в однайцевих близнюків.

В яких випадках застосовують алопластичні матеріали?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.

Тема 10. Десмургія

Зміст теми

1. Значення десмургії у ветеринарній хірургії.
2. Техніка накладання клейових пов'язок.
3. Рецепти клеїв, які використовують в клейових пов'язках.
4. Спеціальні пов'язки.

Питання для самоперевірки

З якою метою накладають пов'язки?

Клейові пов'язки, показання і способи їх накладання.

Які складові клеюлу?

З чого складається колодій?

Як приготувати цинк-желатиновий клей?

Як використовують казеїновий клей?

Що входить до складу каніфолево-парафінового клею?

Які пов'язки належать до спеціальних бинтових?

Які особливості накладання пов'язки на ріг, хвіст, копито і вушну раковину?

Які пов'язки належать до спеціальних небинтових?

На які ділянки тіла тварини накладають косинкові пов'язки?

На яких ділянках тіла тварини застосовують працюючі подібні пов'язки?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.

Степанов О.Д. Десмургія: методичні рекомендації з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів напряму підготовки: 6.110101 – “Ветеринарна медицина”/ О.Д. Степанов. – Кам'янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2015. – 72 с.

Тема 11. Термокаутеризація

Зміст теми

1. Апарати та інструменти для припікання.

Питання для самоперевірки

Яка будова залізного термокаутера?

До якого кольору слід нагрівати термокаутер?

Чим оснащені електротермокаутери?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Тема 12. Операції на голові

Зміст теми

1. Операції на зубах.
2. Операції на язиці.
3. Операції в ділянці зовнішнього вуха у собак.

Питання для самоперевірки

Як виконують знеболювання зубів?

Техніка вирівнювання зубів у коней.

Техніка резекції коронки зуба.

Як виконують екстракцію зубів у дрібних тварин.

Як виконують екстракцію премолярів і молярів у коней?

Як виконують знеболювання нервів язика?

Особливості операції по усуненню гіперкінезу язика.

Як виконують ампутацію язика?

Особливості техніки пластики язика.

Особливості оперативного усунення вади в корів-

сисунів.

Показання для ампутації вушної раковини у собак.

Як виконують поділ склепіння черепа вівці на квадранти?

Яким чином визначають місце трепанації черепа вівці при ценурозі?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.

Власенко В.М. Хірургія у молочному тваринництві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1994. – 176 с.

Власенко В.М. Хірургія у конярстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1995. – 255 с.

Власенко В.М. Хірургія у свинарстві та вівчарстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1998. – 318 с.

Тема 13. Операції на вентральній ділянці шиї

Зміст теми

1. Розтин вола.
2. Пункція краніальної порожнистої вени у свині.

Питання для самоперевірки

При яких показаннях виконують розтин вола?

Як виконують розтин вола?

Які шви накладають на рану стінки вола?

У яких випадках виконують пункцію краніальної порожнистої вени у свині?

Як виконують пункцію краніальної порожнистої вени у свині за Григореску?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Власенко В.М. Хірургія у свинарстві та вівчарстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1998. – 318 с.

Тема 14. Операції на боковій грудній стінці

Зміст

1. Анестезія міжреберних нервів.
2. Анестезія грудного вентрального нерва.
3. Блокада нутрощового грудного нерва.
4. Надплевральна новокаїнова блокада черевних нервів і пограничних симпатичних стовбурів за Мосіним.
5. Пункція черевної аорти.

Питання для самоперевірки

Які нерви анестезують з метою знеболювання бокової грудної стінки?

Особливості провідникової анестезії бокової грудної стінки.

Показання для блокади нутрощового грудного нерва?

Як виконують блокаду нутрощового грудного нерва?

Показання для надплевральної новокаїнової блокади черевних нервів і пограничних симпатичних стовбурів за

Мосінім.

Техніка виконання надплевральної новокаїнової блокади черевних нервів і пограничних симпатичних стовбурів за Мосінім.

Як виконують пункцію черевної аорти за І.І. Воронінім?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.

Тема 15. Операції в ділянці черевної стінки

Зміст теми

1. Будова м'якої черевної стінки.
2. Піхва прямого м'яза живота, пупкове кільце, апоневротичний трикутник, пахвинний канал, кровопостачання і іннервація черевної стінки.
3. Топографічна анатомія органів черевної порожнини у коней, великої рогатої худоби, свиней та собак.

Питання для самоперевірки

Яка будова, іннервація і кровозабезпечення черевної стінки?

На які ділянки поділяють черевну стінку та їх межі?

Топографія органів черевної порожнини у коня.

Топографія органів черевної порожнини у великої рогатої худоби.

Топографія органів черевної порожнини у свиней.

Топографія органів черевної порожнини у собак.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Тема 16. Оперативне лікування гриж живота

Зміст теми

1. Оперативне лікування промежинної грижі у сук.
2. Операції при пролапсах.

Питання для самоперевірки

Які причини виникнення промежинних гриж у сук?

Техніка ампутації грижового мішка при промежинній грижі у сук.

Техніка ушивання широко відпрепарованого грижового мішка при промежинній грижі у сук.

Що називають пролапсом?

Особливості операції при пролапсі.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Тема 17. Кастрація самців

Зміст теми

1. Кастрації кобелів.
2. Кастрації котів.
3. Каплунування півнів.
4. Ускладнення після кастрації, запобігання їм та їх усунення.

Питання для самоперевірки

Як виконують знеболювання при кастрації кобелів?

Техніка кривавого закритого способу кастрації кобелів.

Техніка кривавого відкритого способу кастрації кобелів.

Техніка кривавого закритого способу кастрації кобелів з ампутацією мошонки.

Анестезія при кастрації котів.

Відкритий і закритий способи кастрації котів.

Показання до каплування.

Оперативні доступи при каплуванні.

Техніка каплування.

Які післякастраційні ускладнення належать до ранніх?

Які післякастраційні ускладнення належать до пізніх?

Як надають допомогу при кровотечі з артерії сім'япроводу?

Як надають допомогу при кровотечі з кукси сім'яного канатика?

Як надають допомогу при випадінні загальної піхвової

оболонки?

Як надають допомогу при випадінні кукси сім'яного канатика?

Як надають допомогу при випадінні сальника?

Як надають допомогу при випадінні петлі кишечнику?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Власенко В.М. Хірургія у свинарстві та вівчарстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1998. – 318 с.

Власенко В.М. Хірургія у конярстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1995. – 255 с.

Тема 18. Кастрація самок

Зміст теми

1. Інструменти для кастрації корів і телиць.
2. Кастрація кобил.
3. Кастрація самок дрібної рогатої худоби.

Питання для самоперевірки

Як виконують знеболювання при кастрації кобил?

Техніка використання оваріотомів у корів.

Які оваріотомии використовують при оваріоектомії корів і телиць?

Методи кастрації кобил.

Які інструменти використовують при черезпіхвовій оваріоектомії у корів?

Які інструменти використовують при черезчеревній

оваріоектомії у кобил?

Які оперативні доступи використовують при оваріоектомії самок дрібної рогатої худоби?

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Власенко В.М. Хірургія у конярстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1995. – 255 с.

Степанов О.Д. Кастрація самок: навчальний посібник з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів спеціальності 211 – “Ветеринарна медицина” / О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2017. – 228 с.

Степанов О.Д. Кастрація кобил: методичні рекомендації з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів факультету ветеринарної медицини за ОС «Бакалавр» / О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2016. – 44 с.

Степанов О.Д. Кастрація корів і телиць: методичні рекомендації з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів факультету ветеринарної медицини за ОС «Бакалавр» / О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2016. – 44 с.

Тема 19. Кесарів розтин

Зміст теми

1. Кесарів розтин у свиноматок.
2. Кесарів розтин у самок дрібної рогатої худоби.
3. Особливості кесаревого розтину у дрібних тварин.

Питання для самоперевірки

Яку анестезію застосовують при виконанні кесаревого розтину у свиноматок?

Які розрізи використовують з метою доступу до вагітного рога матки у свиноматок?

Де саме проводять розріз матки при кесаревім розрізі у свиноматок?

Яку анестезію застосовують при виконанні кесаревого розтину у самок дрібної рогатої худоби?

Які оперативні доступи застосовують при виконанні кесаревого розтину у самок дрібної рогатої худоби?

Де саме проводять розріз матки при кесаревім розрізі у самок дрібної рогатої худоби?

Які шви накладають на ріг матки і черевну стінку при кесаревім розтині?

Які розрізи застосовують при кесаревім розтині у сук та кішок?

Де виконують розріз матки при кесаревім розтині у сук та кішок?

Техніка ампутації матки в суки й кішки.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Власенко В.М. Хірургія у свинарстві та вівчарстві /

В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1998. – 318 с.

Степанов О.Д. Кесарів розтин у корів. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності 211 – „Ветеринарна медицина” / О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2018. – 72 с.

Тема 20. Операції на препуціальному мішку та статевому члені

Зміст теми

1. Анатомо-топографічні дані.
2. Екстирпація фібропапілом на статевому члені.
3. Відсікання персистуючої вуздечки статевого члена.
4. Фіксація стінки препуціального мішка при його вивороті у бугая.
5. Ампутація статевого члена у пса.

Питання для самоперевірки

Анатомо-топографічні дані препуціального мішка і статевого члена у жеребців і бугаїв.

Анатомо-топографічні дані статевих органів у псів і котів.

Способи екстирпації новоутворень на статевому члені у бугаїв.

Техніка видалення персистуючої вуздечки статевого члена в бугая.

Методи фіксації препуціального мішка при його вивороті в бугая.

Способи ампутації статевого члена у пса.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і

топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Власенко В.М. Хірургія у молочному тваринництві / В.М. Власенко, Л.І. Тихонюк. – К.: Урожай, 1994. – 176 с.

Тема 21. Операції на молочній залозі

Зміст теми

1. Анатомо-топографічні дані молочної залози у корів.
2. Знеболювання дійок молочної залози.
3. Надвим'яна новокаїнова блокада за Логвиновим.
4. Операції на дійках та молочній залозі.
5. Ампутація вим'я.

Питання для самоперевірки

Пошарова будова, кровопостачання та іннервація молочної залози у корів.

Способи анестезії дійок молочної залози.

Показання до виконання надвим'яної новокаїнової блокади за Логвиновим.

Техніка виконання надвим'яної новокаїнової блокади у великої рогатої худоби.

Техніка виконання надвим'яної новокаїнової блокади у свинюматок худоби.

Техніка виконання надвим'яної новокаїнової блокади у дрібної рогатої худоби.

Техніка оперативного відновлення дійкового каналу.

Техніка оперативного лікування при звуженні й відсутності каналу дійки й молочної цистерни.

Особливості лікування ран дійок.

Техніка лікування нориці молочної залози.

Техніка ампутації дійок вим'я.

Техніка ампутації молочної залози в корови.

Методи ампутації молочної залози в суки й кішки.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Власенко В.М., Тихонюк Л.А. Хірургія у молочному тваринництві. – К.: Урожай, 1994. – 176 с.

Власенко В.М. Хірургія у свинарстві та вівчарстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1998. – 318 с.

Тема 22. Операції на кінцівках та хвості

Зміст теми

1. Анатомо-топографічні дані грудної і тазової кінцівки у коней і великої рогатої худоби.
2. Невректомія пальмарних нервів і їх гілок у коней.
3. Пункція синовіальних утворень.
4. Операції на синовіальних утвореннях.
5. Операції на сухожилках і зв'язках.
6. Екзартикуляція третьої фаланги пальця у великої рогатої худоби.
7. Ампутація кінцівок у дрібних тварин.
8. Екзартикуляція хвоста.

Питання для самоперевірки

Анатомо-топографічні дані грудної кінцівки коня і великої рогатої худоби.

Показання і техніка невректомії серединного і ліктьо-

вого нервів у коней.

Пункцію яких поверхневих і глибоких сумок виконують?

В якій ділянці підшкірної бурси вколюють голку?

Як виконують пункцію міжгорбикової сумки?

Як виконують пункцію сумки заостного мускула?

Як виконують пункцію човникової сумки?

Як виконують пункцію сумки середнього сідничного мускула?

Як виконують пункцію бурси довгого розгинача пальця?

Як виконують пункцію п'яtkової підсухожилкової бурси?

Як виконують пункцію сумки великогомілкового переднього мускула?

Операція з приводу ліктьового бурсита у коня і прекарпального – у великої рогатої худоби.

Показання і техніка тенотомії і резекції сухожилка глибокого згинача пальця в коня.

Показання і техніка екзартикуляції третьої фаланги пальця у великої рогатої худоби.

Показання і техніка ампутації кінцівок у дрібних тварин.

Техніка екзартикуляції хвоста у собак і овець.

Рекомендована література

Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.

Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.

Власенко В.М. Хірургія у молочному тваринництві / В.М. Власенко, Л.І. Тихонюк. – К.: Урожай, 1994. – 176 с.

Власенко В.М. Хірургія у конярстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1995. – 255 с.

Власенко В.М. Хірургія у свинарстві та вівчарстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1998. – 318 с.

Використана і рекомендована література

1. Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.
2. Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.
3. Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.
4. Чубар В.К. Оперативна хірургія свійських тварин / В.К. Чубар. – К.: Держсільгоспвидав УРСР, 1954. – 435 с.
5. Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.
6. Власенко В.М., Тихонюк Л.А. Ветеринарна анестезіологія. – Біла Церква, 2000. – 335 с.
7. Власенко В.М. Хірургія у свинарстві та вівчарстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1998. – 318 с.
8. Власенко В.М. Хірургія у конярстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1995. – 255 с.
9. Власенко В.М. Хірургія у молочному тваринництві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1994. – 176 с.
10. Степанов О.Д. Кастрація самок: навчальний посібник з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів спеціальності 211 – “Ветеринарна медицина” / О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2017. – 228 с.

Зміст

Вступ	3
Тема 1. Загальні відомості про оперативну хірургію та топографічну анатомію. Вчення про хірургічну операцію	4
Тема 2. Фіксація тварин	5
Тема 3. Профілактика хірургічної інфекції	6
Тема 4. Ін'єкції, вливання і кровопускання	8
Тема 5. Наркоз	9
Тема 6. Місцеве знеболювання	10
Тема 7. Роз'єднання та з'єднання тканин	12
Тема 8. Види кровотеч та способи їх зупинки	13
Тема 9. Елементи пластичних операцій	14
Тема 10. Десмургія	15
Тема 11. Термокаутеризація	16
Тема 12. Операції на голові	17
Тема 13. Операції на вентральній ділянці шиї	18
Тема 14. Операції на боковій грудній стінці	19
Тема 15. Операції в ділянці черевної стінки	20
Тема 16. Оперативне лікування гриж живота	21
Тема 17. Кастрація самців	21
Тема 18. Кастрація самок	23
Тема 19. Кесарів розтин	24
Тема 20. Операції на препуціальному мішку та статевому члені	26
Тема 21. Операції на молочній залозі	27
Тема 22. Операції на кінцівках та хвості	28
Використана і рекомендована література	30

Методичні рекомендації для самостійних занять з навчальної дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для здобувачів вищої освіти спеціальності 211 – „Ветеринарна медицина” / О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2018. – 32 с.

Видавництво ПДАТУ
Підписано до друку 12.12.2018.
Формат 64 84/16. Гарнітура Times.
Умовно. друк. арк. 1,6.
Друк різнографія. Папір офсетний.
Наклад 100 прим.

Використана і рекомендована література

1. Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2003. – 512 с.
2. Власенко В.М. Оперативна хірургія, анестезіологія і топографічна анатомія / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк, М.В. Рубленко. – Біла Церква, 2006. – 544 с.
3. Магда І.І. Оперативна хірургія тварин з основами топографічної анатомії і анестезіології / І.І. Магда, В.М. Власенко, І.І. Воронін, Є.М. Пономаренко та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 296 с.
4. Чубар В.К. Оперативна хірургія свійських тварин / В.К. Чубар. – К.: Держсільгоспвидав УРСР, 1954. – 435 с.
5. Магда І.І. Оперативна хірургія: Практикум / І.І. Магда, В.М. Власенко, Є.Н. Пономаренко. – К.: Вища школа, 1993. – 199 с.
6. Власенко В.М., Тихонюк Л.А. Ветеринарна анестезіологія. – Біла Церква, 2000. – 335 с.
7. Власенко В.М. Хірургія у свинарстві та вівчарстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1998. – 318 с.
8. Власенко В.М. Хірургія у конярстві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1995. – 255 с.
9. Власенко В.М. Хірургія у молочному тваринництві / В.М. Власенко, Л.А. Тихонюк. – К.: Урожай, 1994. – 176 с.
10. Степанов О.Д. Кастрація самок: навчальний посібник з дисципліни „Оперативна хірургія, топографічна анатомія з основами анестезіології” для студентів спеціальності 211 – “Ветеринарна медицина” / О.Д. Степанов. – Кам’янець-Подільський.: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2017. – 228 с.